

Bevoegdheden van de NMa

Bevoegdheden van de NMa

Deze brochure bevat specifieke informatie over de inhoud en achtergrond van de wettelijke bevoegdheden van de NMa en de wijze waarop zij deze bevoegdheden in de praktijk uitoefent.

De uitleg in deze brochure is bedoeld voor bedrijven die te maken hebben met een onderzoek van de NMa, maar biedt ook handvatten voor ondernemers die hun medewerkers willen voorlichten over wat te doen en wat men kan verwachten als de NMa op bezoek komt of vragen stelt.

Aan de tekst van de brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Inhoudsopgave

	Inleiding	3
1	Overzicht van bevoegdheden van de NMa	4
1.1	Bevoegdheden	4
1.2	Medewerkingsplicht	5
2	Hoe worden deze bevoegdheden toegepast in de praktijk?	6
2.1	Het vorderen van inlichtingen	6
2.2	Bedrijfsbezoeken	8
2.2.1	Algemene aspecten	8
2.2.2	Inzage in zakelijke gegevens en bescheiden	10
2.2.3	Afronding van het bedrijfsbezoek	13
2.2.4	Na het bedrijfsbezoek	14
3	Overige vragen rond onderzoek door de NMa	15
	Algemene informatie	16

Inleiding

Markten laten werken. Dit is kortweg de missie die de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) hanteert. Gezonde concurrentie (of mededinging) stimuleert innovatie en bevordert de concurrentiekracht van het bedrijfsleven. Zij draagt bij aan optimalisering van de prijs-kwaliteitverhouding van goederen en diensten in het voordeel van de consument. De keuzevrijheid van ondernemingen en consumenten, daar gaat het uiteindelijk om bij de NMa.

De missie van de NMa is gebaseerd op haar wettelijke taken. De NMa voert de Mededingingswet uit, deze wet verbiedt kartels. Kartels ontstaan als ondernemingen¹ afspraken maken om de concurrentie te beperken. Daarnaast is vastgelegd dat ondernemingen met een economische machtspositie (zoals een monopolie) die positie niet mogen misbruiken. De wet bepaalt ook dat bepaalde fusies en overnames vooraf aan de NMa moeten worden gemeld.

De NMa ontleent haar taken niet alleen aan de Mededingingswet, maar ook aan andere wetten zoals de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. De uitoefening van deze taken ligt bij de Directie Toezicht Energie (DTe). De uitvoering van de Wet personenvervoer 2000 en de Spoorwegwet ligt bij de Vervoerkamer die naar verwachting ook taken krijgt ten aanzien van het loodswezen en de luchtvaart.

De NMa maakt deel uit van het Europese netwerk van mededingingsautoriteiten ECN (European Competition Network). De NMa werkt in dit netwerk samen met collega-toezichthouders in andere EU-lidstaten en met de Europese Commissie. Net als haar collega's kan de NMa Europese mededingingsregels toepassen. De NMa is in dit opzicht niet alleen een Nederlandse maar ook een Europese instelling.

De NMa beschikt over wettelijke bevoegdheden om overtredingen van de Mededingingswet te onderzoeken. Het doel van deze bevoegdheden is om de NMa in staat te stellen de Mededingingswet te handhaven. Deze brochure bevat specifieke informatie over de inhoud en achtergrond van de wettelijke bevoegdheden van de NMa en de wijze waarop zij deze bevoegdheden in de praktijk uitoefent.

De uitleg in deze brochure is bedoeld voor bedrijven die te maken hebben met een onderzoek van de NMa, maar biedt ook handvatten voor ondernemers die hun medewerkers willen voorlichten over wat te doen en wat men kan verwachten als de NMa op bezoek komt of vragen stelt.

Meer (algemene) informatie over de Mededingingswet vindt u op www.nmanet.nl en in de brochure *Mededingingswet*.

Datum: november 2005

¹ In deze brochure wordt het begrip 'onderneming' gebruikt voor alle economische entiteiten die binnen de reikwijdte van de Mededingingswet vallen en daarom met de NMa te maken kunnen krijgen.

Werkveld van de NMa

Deze brochure

1 Overzicht van bevoegdheden van de NMa

1.1 Bevoegdheden

Gedegen beoordeling

De NMa heeft tot taak het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de uitvoering van de Mededingingswet. Centraal bij de uitvoering staat het vormgeven van de missie “markten te laten werken”. Een goed werkende markt biedt concurrentiemogelijkheden voor ondernemingen en zorgt voor keuzevrijheid voor de consument. Om concurrentiebeperkende gedragingen op te sporen doet de NMa onderzoek. De NMa kan onderzoek starten naar aanleiding van een klacht, maar ook op eigen initiatief (ambtshalve). Om een gedegen beoordeling te kunnen geven van bepaalde gesignaleerde gedragingen en om bijvoorbeeld klachten te kunnen verifiëren, heeft de NMa informatie nodig. Deze informatie verkrijgt de NMa door haar bevoegdheden te gebruiken, zoals het afleggen van bedrijfsbezoeken en het vorderen van inlichtingen.

Niet alle ambtenaren bij de NMa kunnen deze bevoegdheden uitoefenen. Zij moeten hiervoor zijn aangewezen door de Raad van Bestuur van de NMa. In de praktijk is dit onder andere gebeurd voor de ambtenaren werkzaam bij de directies Concurrentietoezicht en Concentratiecontrole. U kunt de NMa-ambtenaren altijd naar hun legitimatiebewijs vragen.

Belangrijkste bevoegdheden

De belangrijkste bevoegdheden van NMa-ambtenaren zijn de volgende:

- Betreden van plaatsen (artikel 5:15 Algemene wet bestuursrecht, hierna: Awb); dat wil zeggen, de bevoegdheid tot het betreden van elke plaats (zoals bedrijfsruimtes en vervoermiddelen), met uitzondering van een woning, zonder toestemming van de bewoner. De bevoegdheid tot het betreden van plaatsen kan eventueel met behulp van de politie worden uitgeoefend.
- Inlichtingen vorderen (artikel 5:16 Awb); dat wil zeggen, de bevoegdheid inlichtingen in te winnen, zowel in mondelinge als schriftelijke vorm.
- Inzage vorderen (artikel 5:17 Awb); dat wil zeggen, de bevoegdheid zakelijke gegevens en bescheiden in te zien en te kopiëren (niet alleen schriftelijke stukken, maar ook langs elektronische weg vastgelegde gegevens kunnen worden ingezien en gekopieerd).

Additionele bevoegdheden

Als sprake is van een redelijk vermoeden dat de Mededingingswet wordt overtreden, hebben de NMa-ambtenaren twee additionele bevoegdheden. Deze bevoegdheden kunnen zij inzetten als zij inzage vorderen van zakelijke gegevens en bescheiden. Het betreft:

- het verzegelen van bedrijfsruimten en voorwerpen tussen 18.00 en 8.00 uur (artikel 54 Mw) en;
- het inschakelen van de politie (artikel 55 Mw).

1.2 Medewerkingsplicht

Volgens de wet is “een ieder” verplicht om aan een NMa-ambtenaar binnen de door hem of haar gestelde redelijke termijn alle medewerking te verlenen, voor zover de ambtenaar dat redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn of haar bevoegdheid (artikel 5:20, eerste lid, Awb). NMa-ambtenaren kunnen verder van hun bevoegdheden slechts gebruik maken voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is (artikel 5:13 Awb).

De voorgaande bepalingen betekenen in de praktijk dat de bevoegdheden niet zomaar tegen iedereen kunnen worden ingezet. De NMa moet aanwijzingen hebben dat de betreffende personen of ondernemingen op de een of andere manier betrokken zijn (geweest) bij een overtreding van de Mededingingswet. Dit moet u niet te beperkt opvatten. De betrokkenheid kan er bijvoorbeeld uit bestaan dat de betreffende persoon op de hoogte is van een dergelijke overtreding of vertegenwoordigingsbevoegd is of was. Ook kunt u denken aan een secretaresse die voor een directeur afspraken vastlegt in zijn agenda, stukken voor hem bewaart en bepaalde vergaderingen binnen het bedrijf notuleert. Of aan een werknemer die mededingingsbeperkende afspraken uitvoert zonder zich daarvan bewust te zijn.

Betrokkenheid

Medewerking verlenen kan op verschillende manieren. U kunt bijvoorbeeld denken aan het openen van een deur of kast en het beantwoorden van een vraag.

Medewerking

Als u weigert om mee te werken, kan de NMa een rapport opstellen waarin wordt vastgesteld dat u (en daarmee uw onderneming) geweigerd heeft mee te werken.² Het gevolg kan een boete zijn van maximaal EUR 450.000 (of een maximum van één procent van de omzet van de onderneming). Daarnaast kan de NMa bij weigering van medewerking aan het betreden van plaatsen en aan de inzage van zakelijke gegevens en bescheiden, de politie inschakelen. Er zijn grenzen aan de bevoegdheid van de NMa om medewerking te verlangen. Eerder is het beginsel van redelijkheid genoemd, daarnaast kent de wet twee beperkingen:

- Personen die vanwege hun ambt, beroep of een wettelijk voorschrift verplicht zijn tot geheimhouding, kunnen het verlenen van medewerking weigeren, voor zover dit uit hun geheimhoudingsplicht voortvloeit (artikel 5:20, tweede lid, Awb). Hierbij kunt u denken aan een advocaat.
- Als NMa-ambtenaren in een onderzoek een redelijk vermoeden hebben dat een bepaalde onderneming de Mededingingswet heeft overtreden, bestaat er geen verplichting van de zijde van die onderneming om hierover een verklaring af te leggen (artikel 53 Mw, het zogeheten zwijgrecht). Dit betekent dat werknemers mogen zwijgen als er een verdenking bestaat jegens de onderneming. De NMa-ambtenaar is verplicht de betrokkenen hiervan op de hoogte te brengen voordat hun mondeling om informatie wordt gevraagd (de zogeheten cautieplicht).

Geheimhoudingsplicht

Zwijgrecht

² Informatie over de procedure na het rapport kunt u vinden op www.nmanet.nl

2 Hoe worden deze bevoegdheden toegepast in de praktijk?

In de praktijk hebben ondernemingen met name behoefte aan duidelijkheid over hun rechten en over de bevoegdheden van de NMa als de NMa op bezoek komt en als de NMa inlichtingen vordert. In dit hoofdstuk worden aan de hand van vragen deze twee situaties nader uitgewerkt. De paragraaf over bedrijfsbezoeken besteedt vooral aandacht aan wat een onderneming kan verwachten als de NMa inzage verlangt in zakelijke gegevens en bescheiden. Tijdens bedrijfsbezoeken kunnen ook inlichtingen worden gevorderd.

2.1 Het vorderen van inlichtingen

Wanneer en hoe vordert de NMa inlichtingen?

Het is de taak van de NMa om de Mededingingswet te handhaven. Het kan in dat verband essentieel zijn om informatie en reacties te ontvangen over de concurrentievoorwaarden op de markt, over de werking van bepaalde marktmechanismen en over gedragingen die mogelijk met de Mededingingswet in strijd zijn. Als de NMa onderzoek doet, kan zij het daarom nodig vinden om u, als klager, beklaagde of derde, per brief vragen te stellen.

Schriftelijk In de brief zal de NMa u verzoeken om de vragen binnen een bepaalde termijn te beantwoorden. Bij het beantwoorden van de vragen kunt u aangeven in hoeverre de informatie die u verstrekt vertrouwelijk is.

Mondeling De NMa kan ook kiezen voor het mondeling stellen van vragen en het afnemen van een verklaring. Dit kan naast of in plaats van het schriftelijk stellen van vragen plaatsvinden. De NMa kan hiervoor aangekondigd of onaangekondigd bij u op bezoek komen. *Zie ook 2.2. Bedrijfsbezoeken.*

Aan wie kan de NMa vragen stellen?

De NMa kan in beginsel aan iedereen vragen stellen. In de praktijk richt de NMa zich tot die personen die, direct of indirect, mogelijk betrokken zijn (geweest) bij de vermeende overtreding. Dit kunnen leidinggevendenden zijn, maar ook anderen die voor uw onderneming werken of gewerkt hebben. Verder kan de NMa zich ook richten tot derden, bijvoorbeeld omdat zij op de hoogte zijn van de concurrentievoorwaarden in de betrokken sector. *Zie ook 1.2 Medewerkingsplicht.*

Ben ik verplicht om vragen te beantwoorden?

De NMa kan zowel mondeling als schriftelijke vragen stellen. In beide gevallen bent u verplicht om medewerking te verlenen. Dit houdt in dat u vragen van de NMa naar waarheid beantwoordt.

Als u weigert mee te werken, kan de NMa een rapport opstellen waarin wordt vastgesteld dat u (en daarmee uw onderneming) heeft geweigerd mee te werken aan het onderzoek. Het gevolg kan een boete zijn van maximaal

---

EUR 450.000 (of een maximum van één procent van de omzet van de onderneming). Meer informatie over de procedure na het rapport kunt u vinden in de brochure op www.nmanet.nl.

Op deze medewerkingsplicht is echter in de Mededingingswet (artikel 53) één belangrijke uitzondering opgenomen, het zogeheten zwijgrecht. Dit betekent dat, in gevallen waarin NMa-ambtenaren een redelijk vermoeden hebben dat uw onderneming de Mededingingswet heeft overtreden, u niet verplicht bent om vragen te beantwoorden die tot zelfbeschuldiging kunnen leiden. De NMa-ambtenaren zullen u hierop wijzen voordat zij u om een verklaring vragen (cautieplicht). De wet beperkt het zwijgrecht tot vertegenwoordigingsbevoegden en andere werknemers van de betrokken onderneming.

Zwijgrecht

Let op: dit zwijgrecht betekent niet dat u kunt weigeren om documenten en feitelijke informatie te verstrekken, zoals bijvoorbeeld een jaarverslag, een organogram van uw onderneming of bijvoorbeeld informatie over wie verantwoordelijk is voor de verkoop van uw producten en waar deze persoon zijn of haar werkplek heeft. *Zie ook 1.2 Medewerkingsplicht.*

Waar neemt de NMa een verklaring af?

Het kan zijn dat de NMa (on)aangekondigd bij (medewerkers van) uw onderneming langskomt om een verklaring af te nemen. De NMa kan ook van tevoren contact met u opnemen en u uitnodigen om bij de NMa een verklaring af te leggen.

Wat gebeurt er precies als de NMa een verklaring afneemt?

Het afnemen van een verklaring vindt plaats tijdens een gesprek tussen NMa-ambtenaren en de betreffende persoon, waarbij de NMa vragen stelt. Deze persoon kan zich laten bijstaan door een advocaat. De vragen kunnen onder andere betrekking hebben op de functie van deze persoon binnen de onderneming en de werkzaamheden die hij uitvoert. Daarnaast gaan de vragen over de gedragingen waar de NMa onderzoek naar doet en de betrokkenheid van deze persoon daarbij.

De NMa kan de afgenomen verklaring op verschillende manieren vastleggen. De NMa kan bijvoorbeeld het gesprek opnemen op band en vervolgens ten kantore van de NMa uitwerken (woord voor woord dan wel in de vorm van een zakelijke weergave). Ook kan de NMa er voor kiezen ter plaatse een verklaring op te stellen.

U zult aan het einde van het gesprek dan wel op een later tijdstip van de NMa de uitgewerkte versie van uw verklaring ontvangen met het verzoek deze te ondertekenen. U kunt daarbij opmerkingen of aanvullingen plaatsen. Uw eventuele opmerkingen en aanvullingen worden net als de door de NMa op schrift uitgewerkte verklaring opgenomen in het dossier dat bij het onderzoek hoort.

2.2 Bedrijfsbezoeken

2.2.1 Algemene aspecten

Wanneer komt de NMa op bedrijfsbezoek?

De NMa komt op bezoek bij uw onderneming als er aanwijzingen zijn dat uw onderneming mogelijk bij een overtreding van de Mededingingswet betrokken is en als een bezoek noodzakelijk is voor het onderzoek. De NMa zal bij aanvang het doel van haar onderzoek mededelen.

Tijdens het bezoek maakt de NMa gebruik van verschillende bevoegdheden, zoals het betreden van elke plaats, het inzien van uw zakelijke administratie en het afnemen van verklaringen. *Zie ook 2.1 Het vorderen van inlichtingen.*

Wordt er altijd van te voren een afspraak gemaakt?

De NMa kan een afspraak met u maken om bij u op bezoek te komen, bijvoorbeeld om bepaalde personen binnen de onderneming te spreken of om bepaalde stukken in te zien. Het kan nodig zijn voor het onderzoek om op de bedrijfslocatie zelf te zijn zodat de verklaring aangevuld kan worden met informatie die ter plaatse te vinden is.

Onaangekondigd bezoek

Als het onderzoek dat vereist, kan de NMa ook onaangekondigd bij personen en ondernemingen op bezoek komen.

Welke ambtenaren komen bij mij op bezoek?

In principe komt de NMa voor haar eigen onderzoeken in het kader van de Mededingingswet. Het kan ook gebeuren dat u bezoek krijgt van medewerkers van de Europese Commissie, vergezeld van NMa-ambtenaren. In dit geval is er geen sprake van NMa-bezoek maar van een inspectie van de Europese Commissie ter handhaving van Europese mededingingsregels en kunnen de praktijk en de bevoegdheden iets anders liggen. *Zie hiervoor de NMa-brochure Modernisering Europese mededingingsregels.*

De ambtenaren die een bezoek bij u afleggen zijn aangewezen door de Raad van Bestuur van de NMa en kunnen zich legitimeren. De NMa kan zich laten vergezellen door een deskundige zoals bijvoorbeeld een ICT-expert.

Mogen de NMa-ambtenaren elke kamer en plaats betreden?

In principe mag de NMa alle plaatsen betreden, zoals bedrijfspanden en alle ruimtes in panden, winkels en auto's. De NMa mag echter geen privé-woningen betreden zonder toestemming van de bewoner.

Krijg ik informatie over het doel van het onderzoek?

De NMa is, anders dan de Europese Commissie, niet verplicht tot het afgeven van een beschikking waarin het doel van het onderzoek is vermeld. Wel zullen de NMa-ambtenaren mededelen wat het doel van het onderzoek is.

Heeft de NMa een rechterlijke machtiging nodig?

Nee. De Mededingingswet en de Awb stellen geen procedurele voorwaarden, zoals het aanvragen van een rechterlijke machtiging, voor bedrijfsbezoeken.

Heb ik recht op juridische bijstand?

U heeft het recht om u tijdens het bedrijfsbezoek juridisch te laten adviseren. U kunt bijvoorbeeld telefonisch contact opnemen met een advocaat. De NMa gunt u een redelijke tijd om te bewerkstelligen dat uw advocaat ter plaatse aanwezig is alvorens feitelijk wordt begonnen met de uitoefening van bevoegdheden (bijvoorbeeld inzage in zakelijk gegevens en bescheiden en het maken van kopieën). De tijd die u wordt gegund is afhankelijk van de concrete omstandigheden zoals de aanwezigheid van een bedrijfsjurist of de reistijd van uw advocaat. Het bedrijfsbezoek is ook rechtsgeldig als er geen advocaat of andere juridisch adviseur aanwezig is.

Wat kan ik van de NMa verwachten?

NMa-ambtenaren proberen tijdens het bezoek uw bedrijfsvoering zo min mogelijk te belasten. Enige overlast is niet te vermijden; de NMa maakt immers gebruik van haar bevoegdheden zoals het inzien van uw zakelijke administratie en het afnemen van verklaringen van medewerkers van uw bedrijf. Medewerking kan het proces aanzienlijk versnellen.

Zo min mogelijk belastend

Als u vragen stelt aan NMa-ambtenaren over het verloop van het bezoek of de achtergronden van het NMa-onderzoek, kan het zijn dat zij u doorverwijzen. Eén van de aanwezige NMa-ambtenaren is namelijk aanspreekpunt voor de onderneming en heeft de leiding over het team van bezoekende ambtenaren. Hij of zij zal zich als aanspreekpunt voorstellen aan het begin van het bezoek. Zo worden alle vragen door één persoon beantwoord en verloopt het bezoek zo snel en efficiënt mogelijk.

Aanspreekpunt

Wat wordt van de onderneming verwacht?

De NMa verwacht van u dat u medewerking verleent. *Zie ook 1.2 Medewerkingsplicht.* Dit kan bijvoorbeeld omvatten het openen van een deur of het geven van een password. Verder mag u de NMa-ambtenaren die op bezoek komen niet in hun werkzaamheden hinderen.

De NMa raadt u aan één of meer werknemers beschikbaar te houden voor vragen van de NMa en de eventuele gesprekken die gedurende de dag met de NMa-ambtenaren plaatsvinden, voor zover uw bedrijfsvoering dat toelaat. Hierbij kunt u denken aan een ICT-deskundige (als de NMa inzage wil in elektronische gegevens of bestanden) of een juridisch medewerker die op de hoogte is van de Mededingingswet en bevoegdheden van de NMa. Dit komt niet alleen de voortgang van het bedrijfsbezoek ten goede, maar zorgt er ook voor dat u beter zicht houdt op de gang van zaken tijdens het bezoek en de afspraken die tijdens het bezoek zijn gemaakt.

Wat gebeurt er als ik weiger?

Als u weigert om mee te werken, kan de NMa een rapport opstellen waarin wordt vastgesteld dat u heeft geweigerd mee te werken aan het onderzoek. Het gevolg kan een boete zijn van maximaal EUR 450.000 (of een maximum van één procent van de omzet van de onderneming).

Bovendien kan de NMa, indien u weigert mee te werken, een beroep doen op de 'sterke arm'. Dit betekent dat de NMa bijstand aan de politie kan vragen om bijvoorbeeld een pand te betreden of een kast open te breken.

2.2.2 Inzage in zakelijke gegevens en bescheiden

Wat kan de NMa bekijken?

Zakelijke gegevens

De NMa is bevoegd om zakelijke gegevens en bescheiden in te zien. Wat de NMa precies bekijkt binnen uw bedrijf is onder meer afhankelijk van de manier waarop u deze gegevens heeft opgeslagen, bijvoorbeeld administratie op papier, maar ook cd-roms, diskettes en harde schijven van computers.

De NMa bekijkt uw zakelijke administratie in principe op de plaats waar u deze informatie heeft opgeslagen, bijvoorbeeld op uw eigen kamer of uw secretariaat, maar bijvoorbeeld ook in het archief. Dit geldt niet voor de informatie waarvan de NMa digitaal een kopie maakt. Deze informatie wordt niet ter plaatse bekeken, maar pas in een later stadium bij de NMa. Hoe dit precies in zijn werk gaat, kunt u lezen in de *Werkwijze digitaal onderzoek*, die de NMa hiervoor heeft vastgesteld.³ De NMa bekijkt dan niet alles, maar krijgt alleen toegang tot een selectie van de informatie die volgens deze werkwijze is gekopieerd.

Neemt de NMa stukken in beslag?

Kopieën

De NMa neemt in principe geen administratie van het bedrijf in beslag, maar maakt kopieën van de stukken die relevant zijn voor het onderzoek. Het kan gaan om gewone kopieën via het kopieerapparaat, prints uit de computer of kopieën in digitale vorm, afhankelijk van de manier waarop u de gegevens heeft gearhiveerd.

Alleen als de stukken ter plaatse niet gekopieerd kunnen worden, kan de NMa de stukken meenemen na afgifte van een schriftelijk bewijs. De NMa zal de stukken dan zo snel mogelijk kopiëren en aan u teruggeven.

Welke stukken kan de NMa kopiëren en bij wie?

De NMa doet gericht onderzoek naar zowel de inhoud van de stukken als naar de personen bij wie wordt gezocht. De NMa bekijkt en kopieert stukken alleen van die medewerkers van het bedrijf die mogelijk bij de gedraging en/of afspraak betrokken zijn of zijn geweest, bijvoorbeeld een secretaresse die bestuursvergaderingen notuleert.

³ *Werkwijze Nederlandse Mededingingsautoriteit met betrekking tot het inzien en kopiëren van digitale gegevens en bescheiden d.d. 6 juni 2003, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 11 juni 2003, nr. 109, p. 30. Ook te vinden op www.nmanet.nl.*

NMa-ambtenaren zullen alleen stukken kopiëren als deze relevant zijn of kunnen zijn voor het onderzoek, maar dit moet u niet te beperkt opvatten. Uiteindelijk is het bedrijfsbezoek een middel om tot een juist oordeel te komen. Daarom worden niet alleen belastende stukken meegenomen, maar ook mogelijk ontlastend materiaal en achtergrondinformatie, zoals bijvoorbeeld stukken over de concurrentieverhoudingen op de markt. De beoordeling van de relevantie van stukken en personen voor het onderzoek, doen de NMa-ambtenaren zelf.

De informatie waarvan de NMa digitaal een kopie maakt, wordt niet ter plaatse op relevantie bekeken. Dit gebeurt in een later stadium bij de NMa zelf. *Zie hiervoor de Werkwijze digitaal onderzoek.*

Krijg ik een afschrift van de stukken die de NMa kopieert?

NMa-ambtenaren behandelen de stukken die zij bekijken en kopiëren zorgvuldig. Zij zetten alle stukken die zij kopiëren op een overzichtslijst. Aan het einde van het bedrijfsbezoek krijgt u van de NMa-ambtenaar die de leiding heeft over het bezoek een afschrift van de overzichtslijst(en) met gekopieerde gegevens. Verder maakt de NMa een extra kopie van alle gegevens en bescheiden voor uw administratie. Deze extra kopie ontvangt u aan het einde van het bedrijfsbezoek samen met het overzicht van alle gekopieerde gegevens.

Over de kopieën die in digitale vorm zijn gemaakt, ontvangt u een afschrift van één of meer verzamelformulieren. Hierop staat vermeld van welke gegevensdragers digitaal een kopie is gemaakt.

Hoe gaat de NMa met bedrijfsvertrouwelijke informatie om?

Bepaalde gegevens en bescheiden die de NMa wil kopiëren, bevatten misschien bedrijfsvertrouwelijke informatie. NMa-ambtenaren zullen bedrijfsvertrouwelijke informatie, net als alle andere informatie, met uiterste zorgvuldigheid behandelen en alleen voor de toepassing van de mededingingsregels gebruiken.

De verzamelde informatie wordt niet publiek bekend gemaakt. Als de NMa uw informatie in een latere fase gebruikt, krijgt u de gelegenheid de vertrouwelijke gegevens aan te duiden en te motiveren waarom deze gegevens vertrouwelijk zijn.

Op mijn werkplek bevinden zich ook privé-documenten.

Kan ik voorkomen dat de NMa deze stukken kopieert?

In principe zijn er voornamelijk zakelijke gegevens op uw kantoor te vinden. Mocht u op uw werkplek privé-gegevens hebben liggen, dan kunt u dit tijdens het bezoek aangeven. De NMa-ambtenaren zullen de stukken vluchtig bekijken om vast te stellen of het inderdaad privé-gegevens zijn. Het is verstandig om privé-stukken gescheiden van uw zakelijke administratie te bewaren, zodat makkelijk zichtbaar is dat het niet om zakelijke administratie gaat.

Privé-gegevens zijn gegevens die te maken hebben met het persoonlijke leven van de medewerkers van de onderneming. Bijvoorbeeld informatie over familieomstandigheden, gezondheid, hobby's, verjaardagen van vrienden, sport en andere vrije tijdsbestedingen. Omdat privé-gegevens meestal geen verband houden met mogelijke overtredingen van de mededingingsregels, zijn NMa-ambtenaren hierin niet geïnteresseerd. Daarnaast beperkt de bevoegdheid van de NMa zich tot het inzien van stukken die een zakelijk karakter hebben.

Voor informatie waarvan de NMa digitaal een kopie maakt, is een aparte procedure opgesteld. Hiervoor wordt verwezen naar de reeds geciteerde *Werkwijze digitaal onderzoek*.

Geprivilegieerde documenten

Mag de NMa ook de correspondentie met mijn advocaat inzien en kopiëren?

De NMa mag geen inzage eisen of kopieën maken van uw correspondentie met uw advocaat over de toepassing van de mededingingsregels, de zogenaamde “geprivilegieerde documenten” (artikel 51 van de Mw). Dit beschermt het recht van de onderneming op rechtsbijstand en het inwinnen van advies bij een advocaat. Het privilege beschermt ook interne documenten waarin deze correspondentie is weergegeven of samengevat.

Wat niet door het privilege wordt beschermd is bijvoorbeeld de correspondentie met juridische adviseurs (waaronder bedrijfsjuristen) die geen advocaat zijn, en de correspondentie met advocaten die niet zijn ingeschreven bij de balie van een lidstaat van de Europese Unie. Als een bedrijfsjurist ook advocaat is, moet uit de geprivilegieerde documenten duidelijk blijken dat de bedrijfsjurist als advocaat handelt. De bedrijfsjurist is hier zelf verantwoordelijk voor.

Net als bij privé-documenten, zullen de NMa-ambtenaren geprivilegieerde documenten vluchtig bekijken om vast te stellen of de gegevens inderdaad geprivilegieerd zijn. Om de beoordeling te bespoedigen, raden wij u aan de correspondentie met uw advocaat als zodanig te markeren en apart te bewaren van uw overige administratie.

Moet ik vragen van NMa-ambtenaren over stukken beantwoorden?

Bij het bekijken van de administratie kunnen de NMa-ambtenaren vragen hebben zoals:

- Waar kan ik bepaalde stukken vinden?
- Waar heeft mevrouw X haar werkplek?

Beantwoording van deze vragen versnelt de inzage in de administratie. U bent verplicht om deze vragen te beantwoorden.

Hoe lang duurt de inzage en wat gebeurt er met mijn spullen als de NMa de volgende dag terugkomt?

De NMa probeert het bezoek zo snel mogelijk af te ronden. Hoe lang het bezoek gaat duren, is moeilijk in te schatten. Dit is bijvoorbeeld afhankelijk van de omvang van de zakelijke administratie, de manier waarop dat is

---

gearchiveerd, het doel van het onderzoek van de NMa en de medewerking die u verleent tijdens het bezoek.

De NMa mag bedrijfsruimten en voorwerpen verzegelen tussen 18.00 en 8.00 uur. Als het bedrijfsbezoek op de eerste dag niet voor 18.00 uur kan worden afgerond, neemt de NMa-ambtenaar die de leiding heeft hierover contact met u op.

Als de NMa-ambtenaren nog weinig tijd na 18.00 uur nodig hebben om het bezoek af te ronden, kunnen zij in goed overleg met de onderneming besluiten om na 18.00 uur door te gaan. Dit betekent wel dat één of meerdere medewerkers van het bedrijf moeten blijven, eventueel buiten hun normale werktijden. Als u liever heeft dat de NMa de volgende dag terugkomt, zal de NMa dat respecteren.

Als de NMa de volgende dag moet terugkomen om haar bezoek af te ronden, verzegelt zij de ruimtes en voorwerpen die nog niet zijn ingezien. Het verbreken van deze zegels is bij wet verboden en strafbaar. Als de NMa constateert dat de zegels zijn verbroken, maakt zij niet alleen een rapport op wegens het niet meewerken door uw onderneming, maar doet zij ook aangifte bij de politie.

Uw onderneming is zelf verantwoordelijk voor de zegels. Wij raden u aan al uw medewerkers (inclusief schoonmakers) en eventuele anderen die in het pand zijn, op de hoogte te stellen van de verzegeling en de gevolgen van verbreking daarvan.

De NMa zal na verzegeling de volgende ochtend om 8.00 uur weer aanwezig zijn om verder te gaan met haar werkzaamheden. De NMa-ambtenaren zullen over het tijdstip van hun aanwezigheid duidelijke afspraken met u maken.

2.2.3 Afronding van het bedrijfsbezoek

Aan het einde van het bedrijfsbezoek ontvangt u een afschrift van het overzicht met eventuele kopieën die zijn gemaakt en een afschrift van deze kopieën zelf. Ook ontvangt u een overzicht van eventueel in digitale vorm gemaakte kopieën.

De NMa kan tijdens een bedrijfsbezoek ook verklaringen afnemen. De NMa-ambtenaren kunnen ter plaatse verzoeken om uw verklaring te ondertekenen. *Zie ook 2.1 Het vorderen van inlichtingen.*

Ten slotte zal de NMa-ambtenaar die de leiding heeft u ter informatie een afschrift overhandigen van de zogenaamde Clementierichtsnoeren van de NMa. Met deze richtsnoeren biedt de NMa karteldeelnemers de mogelijkheid zich te melden bij de NMa met bewijsmateriaal tegen het kartel of mee te werken aan een reeds gestart onderzoek. Afhankelijk van de omstandigheden kan de clementieaanvrager hiervoor immuniteit voor een boete of boetevermindering krijgen.

Verzegelen bedrijfsruimten

2.2.4 Na het bedrijfsbezoek

Maakt de NMa publiekelijk bekend dat zij bij mij een bedrijfsbezoek heeft afgelegd?

Niet op eigen initiatief

De NMa maakt niet op eigen initiatief openbaar dat zij bij u op bedrijfsbezoek is geweest. Het kan wel voorkomen dat buiten toedoen van de NMa buitenstaanders op de hoogte raken van het bedrijfsbezoek en contact opnemen met de afdeling Persvoorlichting van de NMa voor een reactie.

Als de pers of media contact opnemen met de NMa en vragen of er een bedrijfsbezoek plaatsvindt bij uw onderneming, bevestigt de NMa alleen of het bezoek wel of niet plaatsvindt. De NMa verstrekt geen informatie over bezoeken bij eventuele andere ondernemingen, tenzij de pers ook deze ondernemingen noemt. Verder doet de NMa op eigen initiatief geen inhoudelijke mededelingen over de afgelegde bezoeken, de inhoud en de voortgang van het onderzoek.

Wat gaat de NMa na het bedrijfsbezoek doen?

Na het bezoek aan uw onderneming gaat de NMa het meegenomen materiaal bestuderen. Voor de in digitale vorm gemaakte kopieën volgt de NMa hierbij de *Werkwijze digitaal onderzoek*. De NMa gaat zorgvuldig om met het materiaal dat is meegenomen. Als de NMa uw informatie in een latere fase gebruikt, krijgt u eerst de gelegenheid om de vertrouwelijke gegevens aan te duiden en te motiveren waarom deze gegevens vertrouwelijk zijn. Vertrouwelijke informatie wordt niet openbaar gemaakt.

De NMa moet zorgvuldig juridisch en economisch onderzoek verrichten en gebruikt daarbij haar bevoegdheden. Het kan zijn dat de NMa na het bedrijfsbezoek voor haar onderzoek nog aanvullende informatie van u nodig heeft. De NMa kan deze informatie bij u opvragen met een vragenbrief. Het is ook mogelijk dat de NMa een verklaring van u of een van uw medewerkers wil afnemen of nog een keer terug wil komen voor een bezoek en daarvoor een afspraak met u maakt. *Zie ook 2.1 Het vorderen van inlichtingen.*

Waar kan ik terecht met opmerkingen en vragen over het bedrijfsbezoek?

Met opmerkingen en vragen kunt u zich altijd schriftelijk tot de NMa wenden. Uw correspondentie wordt opgenomen in het dossier dat bij het onderzoek hoort. De NMa-ambtenaren die bij het onderzoek zijn betrokken beantwoorden, voor zover mogelijk, uw vragen en nemen daarover contact met u op. U kunt ook telefonisch contact opnemen met de NMa-ambtenaar die tijdens het bezoek aan uw onderneming de leiding had. Hij of zij wijst u dan waarschijnlijk door naar de NMa-ambtenaren die bij het vervolgonderzoek betrokken zijn.

3 Overige vragen rond onderzoek door de NMa

Ik wil me voor clementie melden bij de NMa. Waar kan ik terecht?

Indien u betrokkenheid bij een kartel wilt melden, kunt u een clementieverzoek indienen. Ondernemingen kunnen vrijstelling of verlaging van de boete ('clementie') krijgen als zij zelf informatie over kartels waarbij zij betrokken zijn (geweest), doorgeven aan de NMa. Als u, al dan niet naar aanleiding van een bedrijfsbezoek, bij de NMa clementie wilt aanvragen voor een kartel of daar vragen over heeft, kunt u contact opnemen met het Clementiebureau van de NMa op:

- T (070) 330 17 10
- F (070) 330 17 00
- E-mail: NMa_clementie@nmanet.nl

Meer informatie over dit onderwerp vindt u op www.nmanet.nl en in de brochure *Clementie*.

Hoe lang duurt het voordat ik de uitkomst hoor van het onderzoek van de NMa?

Het verloop van een onderzoek naar mogelijke overtredingen van de Mededingingswet valt moeilijk te voorspellen. Onderzoek is juridisch en economisch dikwijls gecompliceerd zodat het nooit vooraf te zeggen is hoe lang een onderzoek duurt en wat de mogelijke resultaten zijn. De NMa houdt u zo goed mogelijk op de hoogte maar kan, in het belang van het onderzoek, vaak geen mededelingen doen.

Wat kan de uitkomst van het onderzoek van de NMa zijn?

U krijgt altijd bericht over de uitkomst van het onderzoek. Deze uitkomst kan zijn dat de NMa het onderzoek beëindigt, bijvoorbeeld omdat niet voldoende vaststaat dat u de Mededingingswet heeft overtreden.

Een andere mogelijkheid is dat de directie Concurrentietoezicht van de NMa een rapport opmaakt met haar bevindingen. Zo'n rapport is een document waarin het redelijke vermoeden wordt geuit dat de Mededingingswet door één of meerdere ondernemingen is overtreden. Dit rapport wordt toegezonden aan de betreffende ondernemingen. Het is nog geen besluit waarin een sanctie wordt opgelegd.

De Juridische Dienst van de NMa beoordeelt na het uitbrengen van het rapport of er daadwerkelijk een overtreding kan worden vastgesteld. Voordat de NMa een besluit neemt, krijgen de betrokken partijen de gelegenheid het dossier in te zien en hun zienswijze te geven. Als vast komt te staan dat de Mededingingswet is overtreden, kan de NMa een boete of een last onder dwangsom opleggen. Meer informatie over de procedure na het rapport kunt u vinden op www.nmanet.nl.

Beëindiging onderzoek

Rapport

Beoordeling rapport

Algemene informatie

Deze brochure geeft een toelichting op de bevoegdheden van de NMa. Aan de brochure zelf kunnen geen rechten worden ontleend.

Informatielijn

Voor algemene informatie over de Mededingingswet en de NMa kunt u contact opnemen met de Informatielijn:

- T 0800 - 023 18 85 (maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur)
- E-mail: info@nmanet.nl
- Website: www.nmanet.nl

Brochures en formulieren

Brochures en formulieren kunt u bestellen via de Informatielijn en de website van de NMa: www.nmanet.nl. U kunt brochures en formulieren ook downloaden van de website.

Klachten over de NMa

Als u klachten heeft over de wijze waarop de NMa haar werk uitvoert, kunt u dit melden aan de klachtenfunctionaris. In het besluit 'Klachtenfunctionaris', dat gebaseerd is op de Algemene wet bestuursrecht, staat beschreven hoe u een klacht kunt indienen. U vindt het besluit onder andere op de website van de NMa. Schriftelijk ingediende klachten kunt u richten aan:

Klachtenfunctionaris
Postbus 16326
2500 BH Den Haag

NMa

Postbus 16326

2500 BH Den Haag

Bezoekadres: Wijnhaven 24

2511 GA Den Haag

T (070) 330 33 30

F (070) 330 33 70

Informatielijn: 0800-023 18 85

E-mail: info@nmanet.nl

Internet: www.nmanet.nl